Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

handeld door	C. Bakker / Y. Walet	**Datum**	24 juni 2024
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	12497207
E-mail	cora.bakker@utrecht.nl	**Onderwerp**	Meicirculaire gemeentefonds 2024
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Financiën

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over het financiële effect van de Meicirculaire gemeentefonds 2024.

Een groot deel van onze inkomsten komt uit het gemeentefonds. Daarmee is het financieel beleid voor een groot deel afhankelijk van de ontwikkelingen die door het Rijk worden ingegeven. Driemaal per jaar wordt het gemeentefonds geactualiseerd met de wijzigingen in het rijksbeleid in de zogenoemde circulaires. De meicirculaire is gekoppeld aan de voorjaarsnota van het Rijk en de septembercirculaire aan Prinsjesdag. In de decembercirculaire worden kleinere aanpassingen doorgevoerd. De meicirculaire wordt verwerkt in de begroting, de overige circulaires landen in de volgende voorjaarsnota.

1. Hoofdpunten uit de meicirculaire 2024

De meicirculaire 2024 heeft een licht positief effect. Onze inkomsten uit het fonds nemen toe door de gebruikelijke actualisatie van de landelijke maatstaven. Dit positieve effect wordt echter verkleind door een lagere compensatie voor prijsstijgingen, omdat de inflatieverwachting van het CPB naar beneden is bijgesteld. Ontwikkelingen uit het Hoofdlijnenakkoord van PVV, VVD, NSC en BBB zijn niet in deze circulaire meegenomen.

De ontwikkelingen uit de voorjaarsnota van het Rijk zijn deels financieel vertaald in deze circulaire. Dit betreft de extra middelen voor gemeenten voor de:

- opschalingskorting: de oploop van deze korting wordt vanaf 2026 definitief geschrapt. Daarmee is de korting op het gemeentefonds met 675 miljoen euro verlaagd en resteert nog een bedrag van 2,3 miljard euro.
- hervormingsagenda jeugd: deze compensatie ontvangen we omdat de geraamde besparingsmaatregelen op de Jeugdzorg in 2025 nog niet gerealiseerd worden.

Tegenover deze extra middelen staat een eenmalige korting op het gemeentefonds in 2025. Deze ontwikkelingen hebben wij al meegenomen in het financieel beeld als risico-inschatting en hebben dan ook nauwelijks een financieel effect voor Utrecht.

2. Samenvatting van de meicirculaire in cijfers

De ontwikkelingen uit de circulaire leiden tot het volgende cijfermatige overzicht. Een nadere toelichting op de effecten is onder de tabel opgenomen.

Bedragen x 1.000 euro	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
A Uitkeringsfactor	7.341	10.596	11.714	11.707	11.693
B Actualisatie maatstaven	151	-4.513	-5.311	-6.332	-6.342
C Loon- en Prijscompensatie	-2.255	-5.972	-4.236	-4.655	-5.457
D Effect Voorjaarsnota Rijk	0	493	-9	-72	-25
E Overige Ontwikkelingen	67	537	649	323	521
Effect op meerjarenbeeld	**5.304**	**1.141**	**2.807**	**971**	**390**

Toelichting Effect op het Meerjarenbeeld

A. Ontwikkeling Uitkeringsbasis

De maatstaven worden zoals gebruikelijk in de circulaires geactualiseerd met recente CBS-informatie. Landelijk zijn diverse maatstaven naar beneden bijgesteld, zoals huishoudens met een laag inkomen, bijstandsontvangers, omgevingsadressendichtheid. Door deze ontwikkeling wordt de uitkeringsfactor verhoogd en nemen deze inkomsten uit deze categorie toe met 7,3 miljoen euro in 2024 oplopend naar 11,7 miljoen euro in 2028.

B. Actualisatie maatstaven

Omdat landelijk het aantal bijstandsgerechtigden daalt (zie ook uitkeringsbasis) hebben wij onze prognose geactualiseerd en naar beneden bijgesteld. Dit heeft een nadelig effect dat oploopt naar 2,6 miljoen euro structureel.
Ook zijn de rekentarieven voor de WOZ-waarden aangepast. Dit resulteert in een hogere korting op de Algemene Uitkering van structureel 3,8 miljoen euro vanaf 2025.

C. Loon- en Prijscompensatie

Jaarlijks wordt bij de meicirculaire extra inkomsten voor de actuele indexatie van het gemeentefonds bekend gemaakt. In de Voorjaarsnota 2024 is hiervoor een risico-inschatting gemaakt op basis van de Macro Economische Verkenning (MEV). De circulaire is gebaseerd op actuele CPB-prognoses van het Centraal Economisch Plan (CEP). Daarin is een daling van de inflatie voor met name de verwachte loonontwikkeling opgenomen, met als gevolg een lagere compensatie voor prijsstijgingen in het gemeentefonds. Dit geeft een nadeel van structureel 5,5 miljoen euro. Door de aanpassing van de systematiek voor indexatie van de begroting uit de Voorjaarsnota 2024 werkt deze daling ook door op de indexatie van de exploitatiebegroting. Deze ontwikkeling wordt meegenomen bij de actualisatie van het financiële beeld van de Begroting 2025.

Ook is bbp-systematiek vervroegd ingevoerd. Voor het financiële effect voor 2024 en 2025 zijn we gecompenseerd en heeft dit geen invloed op de inkomsten uit het gemeentefonds.

D. *Effect voorjaarsnota Rijk*

Wij sorteren voor op verwachte ontwikkelingen van het Rijk. In deze circulaire zijn twee van deze inschattingen definitief verwerkt in het gemeentefonds, voor de opschalingskorting en incidentele korting in 2025. De definitieve bedragen wijken af ten opzichte onze inschatting, dit geeft in 2025 een incidenteel voordeel van 0,5 miljoen euro.

E. *Overige ontwikkelingen*

Een aantal kleinere ontwikkelingen tellen op tot een voordeel van structureel 0,5 miljoen euro.

Corresponderende posten

Ook worden in de meicirculaire de specifieke beleidsbudgetten bijgesteld of bekendgemaakt. Deze nemen wij neutraal op in onze begroting, dit wil zeggen dat de extra inkomsten worden geoormerkt voor de uitvoering van deze budgetten. Deze inkomsten hebben daarom geen effect op het financieel beeld.

- Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden (juli 2022): vanaf 2024 worden middelen voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden structureel beschikbaar gesteld.
- Nationaal Actieplan Dakloosheid: als centrumgemeente ontvangen wij structureel 3,7 miljoen euro.
- Uitvoeringskosten Omgevingswet: compensatie voor de transitiekosten om aan de in de Omgevingswet gestelde eisen van 1,0 miljoen euro.
- Pilot dakloze EU-burgers voor 2024 is een bedrag van 1,0 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Daarnaast is er een wijziging financiering voor:

- Compensatieregeling niet beoogde Jeugdzorg (0,5 miljoen euro) en Landelijke Vreemdelingen Voorziening (0,4 miljoen euro) wordt niet meer via het gemeentefonds gefinancierd, maar worden deze verstrekt via een specifieke uitkering.
- DU Jeugd: wordt met ingang van 2025 de regeling beëindigd en toegevoegd aan de begroting van het ministerie van OCW. Inhoudelijk wordt dit onderdeel van het wetsvoorstel ‘van school naar duurzaam werk’ dat naar verwachting in het tweede kwartaal van 2024 aan de Kamer wordt aangeboden.

3. Actuele ontwikkelingen

Aankondigingen in de meicirculaire

In de voorjaarsnota van het Rijk zijn ook ontwikkelingen opgenomen die nog niet financieel vertaald zijn in deze circulaire. Dit betreft:

- aanvullend indexatie budget voor Wmo in verband met vergrijzing. In de rijksbegroting staat een bedrag gereserveerd dat oploopt naar 300 miljoen euro in 2028. De wijze waarop deze middelen naar gemeenten verdeeld worden is nog niet bekend.
- een deel van de Wmo wordt in de toekomst via een apart fonds gefinancierd.
- een plan wordt uitgewerkt om het aantal (nieuwe) specifieke uitkeringen (SPUK’s) en daarmee de administratieve lasten te verminderen.

Hoofdlijnenakkoord

Het hoofdlijnenakkoord heeft ook een effect op onze taken. In het akkoord wordt het gemeentefonds genoemd in combinatie met specifieke uitkeringen (Spuk) die wij van het Rijk ontvangen. Het voorstel is om deze uitkeringen onder te brengen in het algemene deel van het gemeentefonds, zonder verantwoordingsplicht. Daartegenover staat wel een korting van 10% van de uitkeringen (landelijk 638 miljoen euro). Een nadere uitwerking is nodig om het effect op de inkomsten van het Rijk en besparing van administratieve kosten in te kunnen schatten.

Effect Bijstelling budgetten BUIG

De bijstelling van het aantal bijstandsgerechtigden werkt niet alleen door op het gemeentefonds (zie 2A en B), maar ook op het budget voor de bijstandsuitkeringen (BUIG). Daarom informeren wij u ook over deze gerelateerde ontwikkeling.

Wij verwachten een tekort van 7,5 miljoen euro in 2024. Belangrijkste verklaring voor dit tekort is de stijging van ons bijstandsbestand in 2023, terwijl landelijk nog sprake was van een daling. Hierdoor krijgen we geen extra BUIG-budget van het Rijk, maar worden we gekort voor de landelijke ontwikkeling. In de Tweede Bestuursrapportage 2024 wordt dit nader toegelicht.
Eind september bij de publicatie van het definitieve budget 2024 wordt ook het voorlopig budget 2025 bekend gemaakt. We verwachten dan ook beter in te kunnen schatten in hoeverre het tekort 2024 ook in 2025 doorwerkt.

Vervolg
Zoals gebruikelijk worden de hierboven genoemde inzichten uit de meicirculaire gebruikt bij het opstellen van de Begroting 2025. Ook andere actuele ontwikkelingen, zoals de bijstelling van het bijstandsbudget, worden meegenomen in de actualisatie van het financieel beeld.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,